

LECTIO DIVINA

SEGÉDANYAG

a szentmise evangéliumi szakaszához

Mk 1, 7-11

Évközi 1. vasárnap („B” év)

Te vagy az én szeretett Fiam, benned kedvem telik!

PÉCSI EGYHÁZMEGYE
„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMIÁS 29.11)

+ EVANGÉLIUM Szent Márk könyvéből

Te vagy az én szeretett Fiam, benned kedvem telik!

Abban az időben Keresztelő János ezt hirdette: „Aki utánam jön, hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy lehajoljak és megoldjam a saruszíját. Én vízzel keresztelek titeket, ő pedig Szentlélekkel keresztel majd meg benneteket!” Ezekben a napokban történt, hogy eljött Jézus a galileai Názáretből, és megkeresztelkedett Jánosnál a Jordánban. És mindjárt, amint feljött a vízből, látta, hogy megnyílik az ég, és a Lélek, mint egy galamb, leszáll rá. Az égből pedig szózat hallatszott: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned kedvem telik!”

1. LECTIO – OLVASÁS

1.1. GÖRÖG SZÖVEG SZÓ SZERINTI FORDÍTÁSA

⁷ καὶ ἐκήρυσσεν λέγων Ἐρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ.

És hirdette mondva: „Utánam jön a nálam hatalmasabb, akinek nem vagyok méltó lehajolva megoldani a saruját a szíját.

⁸ ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

Én vízzel kereszteltelek (merítettelek be) titeket, ő pedig Szent Lélekben fog keresztelni (bemeríteni) benneteket.”

⁹ Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου.

És lett azokban a napokban, jött Jézus a galileai Názáretből és kereszteltetett (bemerítettett) a Jordánban János által,

¹⁰ καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περισσεύον καταβαῖνον εἰς αὐτόν.

És rögtön feljőve a vízből látta a meghasadt egeket és a lelket, mint reá leszálló galambot:

¹¹ καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν. Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

És hang lett az egekből: „Te vagy a szeretett Fiam, benned tetszésemet lelem.”

1.2. NOVA VULGATA ÉS MAGYAR FORDÍTÁSOK

NOVA VULGATA

Szent István Társulat fordítása

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat fordítása

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

⁷ ET PRAEDICABAT DICENS: “VENIT FORTIOR ME POST ME, CUIUS NON SUM DIGNUS PROCUMBENS SOLVERE CORRIGIAM CALCEAMENTORUM EIUS.

⁷ Ezt hirdette: "Aki utánam jön, hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy lehajoljak és megoldjam saruszíját.

⁷ Így prédikált: »Utánam jön, aki erősebb nálam, akinek nem vagyok méltó leborulva megoldani a saruja szíját.

⁷ Ezt hirdette: „Utánam jön az, aki hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy lehajoljak és megoldjam saruszíját.

⁷ És prédikála, mondván: *Utánam jó, a ki erősebb nálam, a kinek nem vagyok méltó, hogy lehajolván, sarujának szíjját megoldjam.*

⁷ Ezt hirdette: „Utánam jön, aki erősebb nálam, és arra sem vagyok méltó, hogy lehajolva saruja szíjját megoldjam.

⁸ EGO BAPTIZAVI VOS AQUA; ILLE VERO BAPTIZABIT VOS IN SPIRITU SANCTO”.

⁸ Én vízzel keresztelek, ő majd Szentlélekkel keresztel benneteket."

⁸ Én vízzel keresztelek titeket, ő pedig Szentlélekkel fog benneteket megkeresztelni.«

⁸ *Én vízzel keresztelek titeket, ő azonban Szentlélekkel fog megkeresztelni.”*

⁸ *Én vízzel keresztelek titeket, de ő Szent Lélekkel keresztel titeket.*

⁸ Én vízzel keresztelek meg titeket, ő viszont Szentlélekkel fog megkeresztelni benneteket.”

⁹ ET FACTUM EST IN DIEBUS ILLIS, VENIT IESUS A NAZARETH GALILAEAE ET BAPTIZATUS EST IN IORDANE AB IOANNE.

⁹ Azokban a napokban történt, hogy eljött Jézus a galileai Názáretből, és megkereszteltette magát Jánossal a Jordánban.

⁹ Történt azokban a napokban, hogy eljött Jézus a galileai Názáretből, és János megkeresztelte őt a Jordánban.

⁹ *Abban az időben eljött Jézus a galileai Názáretből és megkeresztelkedett Jánosnál a Jordánban.*

⁹ *És lőn azokban a napokban, eljőve Jézus a galileai Názáretből, és megkeresztelteték János által a Jordánban.*

⁹ Történt pedig azokban a napokban, hogy eljött Jézus a galileai Názáretből, és megkeresztelte őt János a Jordánban.

¹⁰ ET STATIM ASCENDENS DE AQUA VIDIT APERTOS CAELOS ET SPIRITUM TAMQUAM COLUMBAM DESCENDENTEM IN IPSUM;

¹⁰ Amikor feljött a vízből, látta, hogy megnyílik az ég, és a Lélek galamb alakjában leszáll rá.

¹⁰ Amint feljött a vízből, látta, hogy megnyílnak az egek, és a Lelket, mint galambot leszállni rá.

¹⁰ *Amint feljött a vízből, látta, hogy megnyílik az ég és a Lélek galamb képében rászáll (és rajta marad).*

¹⁰ *És azonnal feljövén a vízből, látá az egeket megnyilatkozni, és a Lelket mint egy galambot ő reá leszállani;*

¹⁰ És rögtön, amikor kiemelkedett a vízből, látta, hogy felhasad a menny, és leszáll rá a Lélek, mint egy galamb.

¹¹ ET VOX FACTA EST DE CAELIS: “TU ES FILIUS MEUS DILECTUS; IN TE COMPLACUI”.

¹¹ Szózat is hallatszott az égből: "Te vagy az én szeretett Fiam, benned telik kedvem."

¹¹ Az égből szózat hangzott: »Te vagy az én szeretett fiam, benned kedvem telik«.

¹¹ A mennyből pedig ez a szózat hangzott: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned telik kedvem.”

¹¹ És szózat lőn az égből: Te vagy az én szerelmes fiam, a kiből én gyönyörködöm.

¹¹ És a mennyből hang jött: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned kedvem telik.”

1.3. BEHATÁROLÁS

Az epizód Márk evangéliumának elején található, és két szakaszból tevődik össze. Az első két vers Keresztelő János szavait tartalmazza, amiket a Jordán folyóhoz kijövő tömegnek mond a Messiásról (Mk 1,7-8). Ezt követi Jézus megjelenése (Mk 1,9-11), akit az evangélium elbeszélő részében először itt említ meg név szerint az evangélista (Mk 1,9), leírva az Úr megkeresztelkedését, amit Isten hangjának közlésével zár (Mk 1,11). Ezután a puszta megnevezésével már Jézus böjtjéről és megkísértéséről számol be, ami már egy újabb epizód (Mk 1,12-13). Így az általunk vizsgált szakasz a Mk 1,7-11 versek között helyezkedik el.

1.4. SZÓ SZERINTI ÜZENET

Márk, eltérően a többi evangéliumtól, Jézus megkeresztelkedésének, illetve az azt közvetlenül megelőző eseményeknek a leírásával kezdi művét. Hangsúlyozza, hogy Jézusról tanúságot tesz egyrészt Keresztelő János, aki hatalmasnak, a Szentlélekkel keresztelőnek nevezi a Messiást (Mk 1,7-8), illetve másrészt maga Isten is, aki szeretett Fiának mondja Jézust, akiben gyönyörködik (Mk 1,11). Ebben az epizódban titokzatos módon kinyilvánul a Szentháromság misztériuma is: az Atya szereti a Fiút, a Lélek betölti a Fiút mint embert, aki a Lélek erejében cselekszik (Mk 1,10-12). Jézus Krisztus mindig összhangban van tehát az Atyával és a Szentlélekkel, s minden megnyilvánulása arra irányul, hogy elvezessen mindenkit a Szentháromság szeretetközösségébe, amit a megvasárolt ég szimbóluma is jelképez.

Továbbá az evangélista rámutat arra is, hogy Jézus Krisztus azáltal, hogy megkeresztelkedik a tömeget követően (Mk 1,5), sorsközösséget vállal minden emberrel: egy lesz közülünk, a bűnt kivéve, hogy legyőzve a bűn hatalmát, az örök életet ajándékozza mindenkinek.

1.5. KULCSSZAVAK RÖVID ELEMZÉSE

σχιζομένης (szkhidzomenús) 'hasad, szétszakad, elszakad' (Mk 1,10)

A kifejezés kétszer jelenik meg a Márk-evangéliumban, mind a két alkalommal Jézushoz kapcsolódóan. Az Úr nyilvános működésének kezdetén: megkeresztelkedésekor az ég szétszakad, megvasárolt (Mk 1,10), illetve földi életének végén: kereszthalálakor a templom

függönye kettészakad (Mk 15,38). Az Úr megkeresztelkedése tehát szorosan összefügg kereszthalálával és feltámadásával. Az előbbi előképe az utóbbinak, illetve Jézus húsvétjával beteljesül mindaz, ami a megkeresztelkedésekor, vagyis nyilvános működésének elején elkezdődött.

A szenvedő szerkezet mindkét esetben arra utal, hogy Isten tevékenysége áll az események mögött. Jézus küldetését tehát ennek fényében kell szemlélnünk: Ő azért jött, hogy megnyissa az eget, vagyis a mennyet minden ember számára.

περιστερῶν (*periszterán*) 'galamb' (Mk 1,10)

Mindegyik evangélista beszámol arról, hogy Jézusra megkeresztelkedésekor leszáll a Szentlélek, mint egy galamb (Mt 3,16; Mk 1,10; Lk 3,22; Jn 1,32). Ez jelképesen a Lélek finom, gyengéd, tapintatos erejét fejezi ki, aki minden ember szívében titokzatos módon tevékenykedik.

Emellett az esetek többségében az evangéliumokban a galamb áldozati állatként jelenik meg, amit a templomban kereskedők árusítanak, akiknek a padjaikat Jézus felforgatja, hogy a szent helyet prófétai módon megtisztítsa (Mt 21,12; Mk 11,15; Jn 2,14.16). Továbbá Lukács azt is elmondja, hogy Mária és József a szegények áldozati adományát, vagyis egy pár galambfiókát, áldoznak fel a mózesi előírások szerint Jézus templomban való bemutatásakor (Lev 12,8; Lk 2,24).

Máté evangéliumában pedig Jézus a tanítványait arra bátorítja, hogy legyenek bölcsek, mint a kígyók és legyenek ártatlanok, tiszták, egyszerűek, mint a galambok (Mt 10,16).

Mindezek fényében megállapíthatjuk, hogy a Szentlélek, akit a galamb jelképez a Messiás megkeresztelkedésének epizódjában, arról tesz tanúságot titokzatos módon, hogy Jézus, az ártatlan, bűn nélküli Megváltó azért jött, hogy ne valamit, hanem önmagát adja áldozatul értünk, hogy ne csupán a jeruzsálemi templom épületét, hanem minden ember szívét, életét megtisztítsa és felszabadítsa a bűn és a gonoszság hatalmától.

ὁ ἀγαπητός (*ho ágápétosz*): 'a szeretett' (Mk 1,11)

Ez a kifejezés az evangéliumokban mindig az Atya és a Fiú szoros, bensőséges szeretetkapcsolatára utal. A megkeresztelkedés jelenetében a szinoptikus evangélisták ugyanazt a „a szeretett Fiam” szófordulatot alkalmazzák (Mt 3,17; Mk 1,11; Lk 3,22), amit Máté és Márk a színeváltozás során is használnak (Mt 17,5; Mk 9,7). Továbbá Máté az izajási idézet kapcsán is utal rá (Mt 12,18; Iz 42,1-4), Márk és Lukács pedig a gonosz szőlőművek példabeszédében (Mk 12,6; Lk 20,13).

A márkai igehely-összefüggések rámutatnak tehát arra, hogy Jézus az Atya szeretett, egyetlen Fia, aki életét odaadva mindenkit meghív a mennyi dicsőségre: az örök életre (Mk 1,11; 9,7; 12,6).

εὐδόκησα (*eudokészá*) 'tetszését lelteni, gyönyörködik valamiben, valakiben' (Mk 1,11)

Az ige múlt időben (aorisztosz alakban) áll, de jelen idővel is lehet ebben a formában fordítani, vagyis az Atya szüntelenül kedvét leli a Fiában. Márknál ez a mondat az első közvetlen kijelentése Istennek. Megelőzi Jézusnak a szavait, aki ebben az epizódban

hallgat, s akinek első beszédét ezután közli majd az evangélista (Mk 1,15). Ez alapján megállapíthatjuk, hogy Jézus minden tevékenységét az Atya róla szóló tanúságtételének a fényében, erejében teszi. Ő mint az Atya szeretett Fia, akiben Isten mindig tetszését leli, tevékenykedik.

1.6. KONTEXTUÁLIS – KÁNONI PÁRHUZAMOK

Párhuzamok Márk evangéliumán belül

Mk 9,7 Ekkor felhő ereszkedett alá, s árnyéka rájuk vetődött. A felhőből szózat hallatszott: „Ez az én szeretett Fiam, őt hallgassátok!”

Szinoptikus és jánosi párhuzamok

Mt 2,23 Odaérve Názáret városában telepedett le. Így teljesedett a próféták jóvendölése: „Názáretinek fogják hívni.”

Mt 3,11-17 Én csak vízzel keresztelek, hogy bűnbánatra indítsalak benneteket, de aki a nyomomba lép, az hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy a saruját hordozzam. Ő Szentlélekkel és tűzzel fog benneteket megkeresztelni. Szórólapátja már a kezében van. Kitakarítja szérűjét, a búzát csűrőbe gyűjti, a pelyvát pedig olthatatlan tűzbe vetve elégeti.” Akkor Jézus Galileából elment Jánoshoz a Jordán mellé, hogy megkeresztelkedjék. János igyekezett visszatartani: „Nekem van szükségem a te keresztségedre – mondta –, s te jössz hozzám?” Jézus ezt mondta: „Hagyd ezt most! Illő, hogy mindent megtegyünk, ami elő van írva.” Erre engedett neki. Megkeresztelkedése után Jézus nyomban feljött a vízből. Akkor megnyílt az ég, és látta, hogy az Isten Lelke mint galamb leszállt és föléje ereszkedett. Az égből szózat hallatszott: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik.”

Mt 17,5 Amíg beszélt, hirtelen fényes felhő borult rájuk, s a felhőből szózat hallatszott: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik, őt hallgassátok!”

Lk 3,16.21-22 Ezért János így szólt hozzájuk: „Én csak vízzel keresztelek benneteket. De jön nálam erősebb, akinek saruszíját sem vagyok méltó megoldani. Ő majd Szentlélekben és tűzben fog benneteket megkeresztelni. (...) Ekkor történt, hogy amikor már az egész nép megkeresztelkedett és Jézus is fölvette a keresztséget, és amikor imádkozott, megnyílt az ég, és a Szentlélek galamb alakjában leszállt rá. Szózat is hallatszott az égből: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned telik kedvem.”

Lk 7,6-7 Jézus tehát velük ment. Amikor már nem voltak messze a háztól, a százados elé küldte a barátait ezzel az üzenettel: „Uram, ne fáradj! 7Nem vagyok rá méltó, hogy betérj házamba. Magamat sem tartottam elég érdemesnek, hogy elmenjek érted. Csak szólj egy szót, és meggyógyul a szolgálóm.”

Lk 9,35 A felhőből szózat hallatszott: „Ez az én választott Fiam, őt hallgassátok!”

Jn 1,27.31-34 aki a nyomomba lép, s akinek még a saruszíját sem vagyok méltó megoldani.” (...) Én sem ismertem, de azért jöttem vízzel kereszteni, hogy megismertessem Izraellel.” Ezután János tanúsította: „Láttam a Lelket, amint galamb alakjában leszállt rá a mennyből, s rajta is maradt. Magam sem ismertem, de aki vízzel kereszteni küldött, azt mondta: Akire látod, hogy leszáll a Lélek s rajta is marad, az majd Szentlélekkel fog kereszteni. Láttam és tanúskodom róla, hogy ő az Isten Fia.”

Jn 3,16.28-31.35-36 Mert úgy szeretete Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen. (...) Magatok vagytok a tanúim, hogy megvallottam: Nem a Messiás vagyok, hanem csak az előfutára. A menyasszony a vőlegényé. A vőlegény barátja csak ott áll mellette, és szívből örül a vőlegény hangját hallva. Ez az örömöm most teljes lett. Neki növekednie kell, nekem kisebbednem. Aki felülről jön, az mindenkinek fölötte van. Aki a földről való, az földies és a földi dolgokról beszél. Aki a mennyből jött, (...) Az Atya szereti a Fiút, s mindent a kezébe adott. Aki hisz a Fiúban, az örökké él. Aki azonban nem hisz a Fiúban, az nem látja meg az életet, az Isten haragja száll rá.”

Jn 5,20-23.37 Az Atya ugyanis szereti a Fiút, s mindent megmutat neki, amit tesz. De még nagyobb dolgokat is mutat neki, hogy csodálkozzatok rajta. Mert amint az Atya föltámasztja a halottakat és életre kelti őket, a Fiú is életre kelti azokat, akiket akar. Az Atya nem ítél el senkit, hanem egészen a Fiúra bízta az ítéletet, hogy mindenki úgy tisztelje a Fiút is, ahogy az Atyát tiszteli. (...) Tehát maga az Atya tesz mellettem tanúságot, aki küldött. Ám ti sem szavát nem hallottátok, sem színét nem láttátok,

Jn 6,69 Mi hittünk és tudjuk, hogy te vagy az Isten Szentje.

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Ez 36,25-27 Akkor majd tiszta vizet hintek rátok, hogy megtisztuljatok minden tisztátalanságtól, s minden bálványtól megtisztítalak benneteket. Új szívet adok nektek és új lelket oltok belétek, kiveszem testetekből a kőszívet és hússzívet adok nektek. Az én lelkemet oltom belétek és gondoskodom róla, hogy parancsaim szerint éljete és szemetek előtt tartsátok törvényeimet és hozzájuk igazodjatok.

Iz 32,15 És újra kiáradt ránk a lélek a magasból. Akkor a sivatag gyümölcstermő kert lesz, a kert meg olyan, mint az erdő.

Iz 42,1 Nézzétek, a szolgám, akit támogatok, a választottam, akiben kedvem telik. Kiárasztom rá lelkemet, hogy igazságot vigyen a nemzeteknek.

Iz 44,3 Mert elárasztom vízzel a tikkadt mezőt, és bővízü patakokkal a kiaszott földet. Kiárasztom lelkemet utódaidra, és áldásomat gyermekeidre.

Iz 64,1 mint ahogy a láng felgyújtja a rőzsét, és ahogy a tűz felforralja a vizet. Így neved ismertté válna ellenségeid előtt, és a nemzetek megrendülnének színed előtt.

Zsolt 2,7 Az Úr végzését hirdetem; Ő így szólt hozzám: „A Fiam vagy, ma adtam neked életet.

ApCsel 1,5 Mert János csak vízzel keresztelt, de ti néhány nap múlva a Szentlélekkel fogtok megkeresztelkedni.

ApCsel 2,4.17 Mindannyiukat eltöltötte a Szentlélek, és különböző nyelveken kezdtek beszélni, úgy, ahogy a Lélek szólásra indította őket. A végső napokban – mondja Isten – kiárasztok Lelkemből minden testre. Fiaitok és lányaitok prófétálni fognak, az ifjak látomásokat látnak, az öregek álmokat álmodnak.

ApCsel 10,45 A zsidókból lett keresztények, akik Péterrel érkeztek, ámulatba estek, hogy a Szentlélek ajándéka a pogányokra is kiárad.

ApCsel 11,15-16 Alighogy beszélni kezdtem, leszállt rájuk a Szentlélek, éppen úgy, ahogy miránk a kezdet kezdetén. ¹⁶Eszembe jutottak az Úr szavai, amikor mondta: János csak vízzel keresztelt, de ti a Szentlélekben fogtok megkeresztelkedni.

ApCsel 13,25 Amikor János teljesítette küldetését, kijelentette: Nem az vagyok, akinek vélték, de már a nyomomban van, akinek arra sem vagyok méltó, hogy lábán a saruját megoldjam.

ApCsel 19,4-6 „János a bűnbánat keresztségével keresztelt – magyarázta Pál –, a népet meg arra biztatta, higgyenek abban, aki utána jön, azaz Jézusban.” Ezt hallva megkeresztelkedtek Jézus nevére. Ezután Pál rájuk tette a kezét, és leszállt rájuk a Szentlélek, megkapták a nyelvek adományát és prófétáltak.

Róm 1,4 a szentség Lelke szerint azonban a halálból való feltámadásával az Isten hatalmas Fiának bizonyult.

1Kor 12,13 Mi ugyanis mindnyájan egy Lélekben egy testté lettünk a keresztséggel: akár zsidók, akár pogányok, akár rabszolgák, akár szabadok. Mindannyiunkat egy Lélek itatott át.

Kol 1,13 kiragadott minket a sötétség hatalmából, és áthelyezett szeretett Fia országába.

2Pt 1,17-18 Amikor ugyanis az Atyaisten tiszteletet nyilvánított iránta és megdicsőítette, ez a szózat hallatszott rá vonatkozóan a fölséges dicsőség hazájából: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik.” Ezt az égből jövő szózatot mi is hallottuk, amikor ott voltunk vele a szent hegyen.

2. MEDITATIO – ELMÉLKEDÉS

2.1. PATRISZTIKUS NÉZŐPONT

Aquileai Chromatius kifejti, hogy az egyetlen és igaz keresztség az Egyházé, ami egy alkalommal adatik: ebben egyetlen alkalommal merülünk alá és tisztán, újjászületve bukkanunk fel újra. Tisztává válunk, mert megszabadulunk a bűnök züllöttségétől, újszülötté, mert új életre támadunk fel, miután megbántuk bűneinket. A keresztségnek ez a fürdője az embert a hónál is fehérebbé teszi, nem a test bőre szerint, hanem a lélek ragyogásában és fehérségében. Az egek megnyílnak az Úr keresztségének, hogy megmutassák: az újjáteremtés fürdője kitárja a híveknek az egek országát, az Úr ezen szava szerint: „Bizony, bizony, mondom neked: Aki nem vízből és (Szent)lélekből születik, az nem megy be az Isten országába.” (Jn 3,5)

Mivel a mi Urunk eljött, hogy új keresztséget adjon az emberi nem megváltására és minden bűn megbocsátására, ő maga vette fel elsőként a keresztséget. Nem azért, hogy megszabaduljon bűneitől, ő, aki nem követett el semmilyen bűnt, hanem, hogy megszentelje a keresztség vizét abból a célból, hogy minden keresztségben újjászületett hívőnek eltörölje összes vétkeit. Ő tehát megkeresztelkedett a vízben, hogy mi le tudjuk mosni minden vétkünket a keresztség által.

2.2. TANÍTÓHIVATALI NÉZŐPONT

2.2.1. KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

535. Jézus nyilvános életének kezdete a keresztsége Jánosnál a Jordánban. János hirdette „a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára” (Lk 3,3). Bűnösök vámosok és katonák,

farizeusok és szadduceusok és utcanők sokasága jött, hogy megkeresztelkedjék nála. „Akkor eljött Jézus.” A Keresztelő vonakodott, de Jézus biztatta, és fölvette a keresztséget. Egy galamb képében leszáll a Szentlélek Jézusra, és a mennyből szózat hallatszik: „Ez az én szeretett Fiam” (Mt 3,13–17). Ez Jézusnak mint Izrael Messiásának és Isten Fiának megjelenése (epifániája).

536. A keresztség Jézus részéről a szenvedő Szolga küldetésének elfogadása és kezdete. Engedi, hogy a bűnösök közé sorolják. Már most „az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűnét” (Jn 1,29); már elővételezi halálának „vérkeresztségét”. Azért jön, hogy „beteljesítsen minden igazságot” (Mt 3,15), azaz teljesen aláveti magát Atyja akaratának: szeretetből vállalja magára a halál keresztségét bűneink bocsánatára. Erre a készségre válaszol az Atya hangja, aki Fiában teljesen kedvét találta. A Szentlélek, akit Jézus fogantatása óta teljesen birtokol, jön, hogy rajta „maradjon”. Jézus az egész emberiség számára a Lélek forrása lesz. Keresztelésekor „megnyílt neki az ég” (Mt 3,16), melyet Ádám bűne bezárt; és amikor Jézus és a Lélek a vízbe ereszkedett, az megszentelődött – ez az új teremtettség előjátéka.

537. A keresztség által a keresztyén ember szentségileg azonosul Jézussal (aki keresztségében elővételezte halálát és föltámadását). A keresztyénnek be kell lépnie a bűnbánat és a megalázkodás e misztériumába, Jézussal alá kell merülnie a vízbe, hogy Vele együtt újra kiemelkedjék. Vízből és Szentlélekből újra kell születnie, hogy a Fiában az Atya szeretett fiává legyen és „új életre keljen” (Róm 6,4):

Temetkezzünk el Krisztussal együtt a keresztségben, hogy vele együtt föltámadjunk; szálljunk alá vele együtt, hogy vele fölemelkedjünk; emelkedjünk föl vele együtt, hogy vele együtt megdicsőüljünk. Így történt, hogy „mindabból, ami Krisztusban végbement, megismerjük, hogy a víz fürdője után az ég kapuiból a Szentlélek is leszállt reánk, a mennyei dicsőségek kenete is elárasztott és az Atyai szó fogadott fiúvá is tett minket”.

556. A nyilvános élet küszöbén: a keresztség, a húsvét küszöbén: a színeváltozás. Jézus keresztsége „föltárta az első újjászületés misztériumát”: keresztségünket; a színeváltozás „a második újjászületés szakramentuma”: föltámadásunk. Már most részesedünk az Úr föltámadásában a Szentlélek által, aki Krisztus Testének szentségeiben működik. A színeváltozás megízlelteti velünk Krisztus dicsőséges eljövételét, „aki átalakítja gyarló testünket, hogy hasonlónak tegye megdicsőült testéhez” (Fil 3,21). De a színeváltozás azt is mondja, hogy „sok szorongatáson át (...) kell bejutnunk Isten országába” (ApCsel 14,22):

„Ezt Péter még nem értette akkor, amikor Krisztussal akart a hegyen élni. Ezt az életet, Péter, a halála utáni időre tartotta fönn. Most pedig ő maga mondja: Jöjj le a hegyről, hogy a földön fáradozzál, a földön szolgálj, a földön megvessenek és keresztre feszítsenek. Lejön az élet, hogy megöljék; lejön a kenyér, hogy éhes legyen; lejön az út, hogy útközben elfáradjon; lejön a forrás, hogy szomjazzon – te pedig vonakodsz a fáradságtól?”

565. Jézus nyilvános életének kezdetétől, keresztségétől fogva „Szolga”, aki teljesen a megváltás művének szenteli magát, melyet szenvedésének keresztségével fog beteljesíteni.

608. Keresztelő János, miután elfogadta, hogy a bűnösök között kiszolgáltassa neki a keresztséget, Jézusban meglátta és megmutatta Isten bárányát, aki elveszi a világ bűnét. Így nyilvánítja ki, hogy Jézus egyszerre a szenvedő Szolga, aki némán engedi, hogy leölésre

vigyék és sokak bűnét hordozza, és a Húsvéti Bárány, Izrael megváltásának szimbóluma az első húsvétkor. Krisztus egész élete a küldetését fejezi ki: szolgálni és életét adni váltságul sokakért.

701. A galamb. A vízözön végén (mely a keresztség szimbóluma) a Noé által kibocsátott galamb a csőrében zöldellő olajággal tér vissza annak jeléül, hogy a föld ismét lakható. Amikor Krisztus kiemelkedik keresztségének vízből, a Szentlélek galamb formájában száll le rá és marad rajta. A Lélek a megkeresztelték megtisztított szívébe leszáll, és ott megnyugszik. Egyes egyházakban a szent Eucharisziát az oltár fölé függesztett, galamb formájú fémedényben (columbarium) őrzik. A galamb-szimbólum a Szentlélek jelzésére a keresztény ikonográfiában hagyományos.

1223. Az Ószövetség minden előképe Jézus Krisztusban beteljesedett. Ő a nyilvános életét az után kezdte meg, hogy Keresztelő Szent Jánossal megkereszteltette magát a Jordánban, és föltámadása után ezt a küldetést adta az Apostoloknak: „Elmenvén tehát, tanítsatok minden nemzetet megkeresztelvén őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében, és tanítván őket megtartani mindazt, amit parancsoltam nektek” (Mt 28,19–20).

1224. A mi Urunk önként vetette alá magát János keresztségének, ami a bűnösöknek volt szánva, hogy beteljesítse a teljes igazságot. Jézusnak ez a gesztusa „kiüresítésének” megnyilvánulása. A Lélek, aki az első teremtés vizei fölött lebegett, ekkor az új teremtésre utalva leszáll Krisztusra, és az Atya Jézust „szeretett Fiának” nyilvánítja.

1225. Krisztus a maga húsvétjában minden ember számára megnyitotta a keresztség forrásait. Valójában már korábban úgy beszélt szenvedéséről, melyet Jeruzsálemben kellett elszenvednie, mint „keresztségről”, mellyel meg kell keresztelkednie. A vér és a víz, ami a megfeszített Jézus megnyitott oldalából folyt ki, a keresztség és az Eucharisztia, az új élet szentségeinek előképei: ettől kezdve lehetséges „vízből és Szentlélekből” születni az Isten országába való bemenetelre (Jn 3,5).

„Nézd csak, hol lettél megkeresztelve, honnan való a keresztség, ha nem Krisztus keresztjéből, Krisztus halálából. Itt van az egész misztérium, hogy érted szenvedett. Benne leszel megváltva, benne fogsz üdvözülni.”

1286. Az Ószövetségben a próféták hirdették, hogy az Úr Lelke meg fog nyugodni a várt Messiáson üdvözítői küldetése miatt. A Szentlélek leszállása Jézusra, amikor Őt János megkeresztelte, jel volt arra, hogy Ő az, aki eljövendő volt, Ő a Messiás, az Isten Fia. Jézus a Szentlélektől fogantatott; egész élete és egész küldetése teljes közösségben volt a Szentlélekkel, akit az Atya Neki „nem mértékkel ad” (Jn 3,34).

2.2.2. PÁPAI GONDOLATOK

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA REDEMPTOR HOMINIS KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

20. Az Eucharisztia és a bűnbánat szentsége

A megváltás misztériumán, azaz Jézus Krisztus beteljesített megváltó művén belül az Egyház nemcsak Mestere Evangéliumának válik részesévé az Isten szava iránti hűség és az igazság szolgálata által, hanem reménnyel és szeretettel teljes engedelmessége révén Krisztus megváltó tetteinek erejéből is részesedik, melyet Ő szentségi formában elsősorban

az Eucharishtiában fejezett ki és foglalt össze. Az Eucharisztia az egész szentségi élet alapja és csúcsa, melynek révén minden Krisztus-hívó elnyeri a megváltás üdvözítő erejét, miközben végig járja az utat a keresztség misztériumától – melyben az Apostol szava szerint eltemetkezünk Krisztus halálában – egészen a föltámadásban való osztozásig. Ebből a tanításból az is érthetőbbé válik, hogy mind az Egyház egészének, mind az egyes hívők szentségi élete miért éppen az Eucharishtiában éri el tökéletes teljességet. Ebben a szentségben ugyanis Krisztus akaratából szüntelenül megújul annak az áldozatnak a misztériuma, melyben a keresztt oltárán Ő egészen följánlotta magát az Atyának; az Atya pedig elfogadta ezt az áldozatot, és Fiának teljes odaadásáért, mellyel „engedelmes lett mindhalálig”, viszonzásul a maga atyai ajándékát adta, azaz az új halhatatlan életet a föltámadásban, mert az Atya kezdettől fogva forrása és ajándékozója minden életnek. Ez az új élet, mely magában foglalja a megfeszített Krisztus testi megdicsőülését, egyúttal hatékony jelévé vált az embernek szóló új ajándéknak is, aki a Szentlélek, aki által az isteni élet – melyet az Atya önmagában birtokol és ad a Fiának – közöltetik mindazokkal az emberekkel, akik eggyé válnak Krisztussal.

Az Eucharisztia ennek az egységnek a legtökéletesebb szentsége. Amikor ugyanis ünnepeljük az Eucharishtiát részesedünk benne, egyesülünk a földi és mennyei Krisztussal, aki közbenjár értünk az Atyánál; de mindig áldozatának megváltó tette révén egyesülünk, az áldozat révén, mellyel megváltott minket, úgyhogy „drága áron vagyunk megváltva”. Ugyanakkor megváltásunk e „nagy ára” mutatja, mekkora jelentőséget tulajdonít Isten az embernek, s bizonyítja a Krisztusban elrejtett méltóságunkat is. Mert amikor Isten fiaivá válunk és fogadott gyermekek leszünk, Krisztushoz hasonlóan egyúttal „ország és papság” leszünk, és elnyerjük a „királyi papságot”, azaz részesévé válunk annak az egyszeri és visszavonhatatlan helyreállításnak, amellyel az örök Fiú, aki egyúttal igaz ember is, a világot és az embert újra visszavitte az Atyához. Az Eucharisztia az a szentség, melyben a legteljesebben fejeződik ki új életünk, benne Krisztus maga „tanúskodik” lelkünknek a Szentlélekben mindig és állandóan új formákban, hogy a Megváltás misztériumának részeseként vehetünk a kiengesztelés gyümölcseiből, amelyeket ő hozott létre és osztogat az Egyház szolgálatai által.

Nemcsak a tanításban, hanem a létben alapvető igazság: az Eucharisztia építi az Egyházat, és úgy alakítja, hogy Isten népének igazi közössége, a hívők összegyűlt társasága legyen, melyet ugyanaz az egység jellemzi, melynek az Apostolok és az első tanítványok voltak részesei. Az Eucharisztia ezt a közösséget és egységet mindig újra építi; Krisztus áldozatának alapján építi és újíttja meg, hiszen annak kereszthalála emlékezetét őrzi, akinek vére árán meg vagyunk váltva. Így tehát az Eucharishtiában szinte megérintjük az Úr testének és vérének misztériumát, miként ezt a szentség alapításakor kimondott szavak mondják. S ugyanezek a szavak az alapítás erejéből következően az Eucharisztia folytonos ünneplésének is formája lettek, melyeket azok ejtenek ki, akik az Egyházban erre a szolgálatra vannak szentelve.

Az Egyház az Eucharishtiából él. Annak a szentségnek a kimeríthetetlen gazdagságából, melynek csodálatos lényegéről és hatásairól az egyházi Tanítóhivatal a legrégebb időktől fogva napjainkig ismételten tanított. Bizonyossággal állíthatjuk azonban, hogy e tanítás – jóllehet teológus lángelmék, nagy imádkozók, misztikusok és aszkéták gazdagították e szentség iránti teljes hitükkel – megállt a titok küszöbén, hiszen a

megértésre törekvő értelem és az emberi szó képtelen elmondani azt, hogy tulajdonképpen mi is az Oltáriszentség, milyen hatásai vannak és mi történik benne. Az Eucharisztia tényleg kimondhatatlan szentség! Az Egyháznak mint Isten népének lényeges kötelessége s mindenekelőtt látható kegyelme és természetfölötti erőforrása az eucharisztikus életben és az Eucharisztia tiszteletében való kitartás és szüntelen haladás, s az Eucharisztia hatósugarán belüli lelki fejlődés. Éppen ezért még kevésbé tehetjük meg – akár gondolatban, akár életünkben, akár cselekedeteinkben –, hogy e valóban legszentebb szentséget megfosszuk igazi természetétől és sajátos jelentésétől. Mert ez a szentség egyszerre szentségi áldozat, szentségi egyesülés és szentségi jelenlét. És jóllehet igaz, hogy az Eucharisztia a Krisztust követő emberek emberi összetartozásának is jele volt mindig, és annak is kell maradnia, mégsem lehet úgy bánni vele, mintha csak „alkalom” lenne ezen összetartozás kifejezésére. Amikor tehát az Úr Testének és Vérének szentségét ünnepeljük, meg kell őriznünk ennek az isteni misztériumnak teljes mivoltát, és a szentségi jel teljes értelmét, mert Krisztus reálisan jelen van benne, „lelkünket kegyelemmel tölti el, s a jövődő dicsőség záloga nekünk adatik.” Innen következik az a kötelességünk is, hogy vallásos tisztelettel tartsuk meg a liturgikus szabályokat és mindazokat a formákat, melyek a közösség istentiszteletét kifejezik. Elsősorban azért, mert e szentségi jelben teljesen ránk bízva magát az Úr, szinte nem figyelve emberi gyarlóságainkra, méltatlanságunkra, mindennapi gyöngeségeinkre és elkövethető bűneinkre, melyekkel éppen őt bánthatjuk meg.

Az Egyházban ezért mindenkinek, de elsősorban a püspököknek és papoknak gondosan kell arra vigyázniuk, hogy a szeretetnek e Szentsége valóban Isten népe életének középpontjába kerüljön, hogy Krisztus az imádás minden szükséges formájával „szeretetet kapjon a szeretetért”, s így valóban lelkünk élete lehessen. Másrészt azonban soha nem feledkezhetünk meg Szent Pál szavairól: „Vizsgálja meg magát az ember, és csak azután egyen ebből a kenyérből és igyék ebből a kehelyből”. Ez az apostoli figyelmeztetés legalább közvetve utal az Eucharisztia és a bűnbánat szentsége közötti szoros összefüggésre is. Mert amint a tanító Krisztusnak és az Evangéliumnak ez volt az első szava: „tartsatok bűnbánatot és higgyetek az Evangéliumnak”, „metanoείτε”, úgy a szenvedés, a keresztség és a föltámadás Szentsége különösen is hangsúlyozza és megerősíti lelkünk felé ezt a buzdítást. Így az Eucharisztia és a bűnbánat szentsége megmutatja az evangéliumi lelkület és az igaz keresztény élet kettős arculatát. Hiszen Krisztus, aki az eucharisztikus lakomára hív, sürget a bűnbánatra is, amikor megismétli: „tartsatok bűnbánatot!” A megtérés szüntelenül megújított szándéka nélkül az Eucharishtiában való részesedés elveszíti teljes megváltó hatását. Elvész, vagy legalábbis csökken a lélekben az a készség, hogy önmagát is odaadja Istennek lelki áldozatul, pedig ebben fejeződik ki lényegében és általánosan a Krisztus papságában való részesedésünk. Krisztusban ugyanis a papság összekapcsolódik önmaga fölláldozásával és az Atya iránt önátadásával; s ez az odaadás, mert határtalan, fölébreszti bennünk – a sokszorosan véges emberekben – annak szükségét, hogy egyre ertettebben és egyre mélyebben megtéréssel forduljunk Isten felé.

Az elmúlt években sokat fáradoztak – az Egyház ősi hagyományainak teljesen megfelelően – azért, hogy megbecsülést szerezzenek a bűnbánat közösségi formáinak, s főleg a bűnbánat szentsége közösségi formáinak az Egyház életében. Ezek a törekvések kétségtelenül nagy segítséget jelentenek abban, hogy napjainkban gazdagabbá váljék az

Egyház bűnbánati gyakorlata. Nem szabad azonban megfélekezni arról, hogy a megtérés az ember bensőjének legmélyét érintő tett, melyet senki meg nem tehet a másik helyett, a közösség sem vállalhatja magára. Jóllehet a bűnbánati ájtatosságot közösen végző hívek testvéri közössége nagyon elősegítheti az egyes jelenlévők megtérését, elengedhetetlen, hogy végül is ebben az ájtatosságban ki-ki szíve mélyéről, bűnének teljes tudatában és Istenbe vetett bizalommal vallomást tegyen Isten előtt a zsoltáros szavaival: „Egyedül ellened vétettem”. Éppen ezért az Egyház, míg következetesen végzi a bűnbánat szentségének évszázadokon át kialakult gyakorlatát, nevezetesen az egyéni gyónást – amely a bánatot, az erősfogadást és az elégtételt is magába foglalja –, valójában őrzi az emberi lélek személyes jogát. Azt a jogot tudniillik, mely lehetővé teszi, hogy minden egyes hívó személy szerint közeledjék a megfeszített Krisztushoz, aki megbocsátja a bűnöket; aki a kiengesztelődés szentségének kiszolgáltatója által újra kimondja: „bűneid bocsánatot nyertek”, „menj, de többé ne vétkezzél!” Magától értetődik, hogy ez Krisztusnak is – minden egyes általa megváltott emberre vonatkozó – joga. Ez azt jelenti, hogy neki joga van hozzá, hogy négy szemközt találkozzék mindegyikünkkel abban a perdöntő órában, amit a megtérésünk és a bűnbocsánat órája jelent. Az Egyház a bűnbánat szentségének őrzésével egyúttal hitet tesz a Megváltás igaz és elevenítő misztériumának valósága mellett is, amely megfelel az ember belső igazságának, az emberi bűnösségnek és a lelkiismeret vágyainak. „Boldogok, akik éheznek és szomjazzák az igazságot, mert jóllakatják őket”. A bűnbánat szentsége az az eszköz, mely jóllakatja az embert azzal az igazsággal, amely a Megváltótól származik.

Az Egyházban, mely elsősorban napjainkban az Eucharisztia körül gyűlik össze, és igénye, hogy a hiteles eucharisztikus közösség az összes keresztény egységének jele legyen – mely egység lassan érlelődik is – elevenen kell tartani a bűnbánat szükségességét úgy is, mint szentséget, de úgy is, mint erényt. A bűnbánat erényéről VI. Pál pápa a Poenitemini kezdetű apostoli konstitúciójában beszélt. Az Egyház kötelességei közé tartozik, hogy megvalósítsa az ott elmondottakat. De olyan tárgyról van itt szó, melyet nekünk magunknak is még fontolóra kell vennünk, és pontosabban ki kell dolgoznunk általános megfontolások alapján. Még sokak tanácsát ki kell e kérdésben kérnünk a lelkipásztori kollegialitás szellemében, figyelembe véve a különböző hagyományokat és korunk emberének sajátos körülményeit. Mindazonáltal bizonyos, hogy az új Advent Egyházának, annak az Egyháznak, mely az Úr második eljövetelére készül, az Eucharisztia és a Bűnbánat Egyházának kell lennie. Életének és tevékenységének csak ilyen spirituális szemléletével lehet az Egyház isteni küldetésű, missziós Egyház, úgy, amint ezt az arculatát a II. Vatikáni Zsinat megmutatta.

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA DOMINUM ET VIVIFICANTEM KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

15. Beteljesedett tehát a Messiás küldetése, aki megkapta a Szentlélek teljességét a választott nép és az egész emberiség számára. A Messiás szó szerint Krisztust, azaz „Felkentet” jelent, az üdvtörténetben pedig azt, „aki Szentlélekkel van felkenve”. Ez volt az Ószövetség prófétai hagyománya. Ezt követte Simon Péter, amikor Kornéliusz házában így szólt: „Ti tudjátok, mik történtek a Jánostól hirdetett keresztség után... egész Júdeában. Miképp kente fel az Isten a názáreti Jézust Szentlélekkel és hatalommal.”

Péter szavai és sok más hasonló kijelentés után vissza kell térnünk Izaiás jövődöléséhez, amelyet olykor „ötödik evangéliumnak” vagy „az Ószövetség evangéliumának” szoktak nevezni. Amikor Izaiás egy titokzatos személy eljövételéről szól, aki az újszövetségi kinyilatkoztatás szerint maga Jézus, összekapcsolja ezt a személyt és küldetését a Szentléleknek, az Úr Lelkének különleges cselekvésével. Így szól a próféta:

„És vessző kél majd Jessze törzsökéből,
És virág nő ki gyökeréből.
És rajta lesz majd az Úr lelke:
a bölcsesség és az értelem lelke,
a tanács és az erősség lelke,
a tudás és a jámborság lelke,
és eltölti őt az Úr félelmének lelke,
és az Úr félelmében telik öröme”.

Ez a szöveg jelentős az Ószövetségnek a „Lélekről” szóló egész tanítását tekintve, mert mintegy híd a régi szentírási „Lélek” fogalom – amelyet „karizmatikus lehelet”-nek értelmeztek – és a „Lélek” között, aki személy és ajándék a személy számára. A Messiás Dávid családjából (Jessze törzsökéből) maga is személy, akin rajta van az Úr lelke. Bizonyára nem beszélhetünk erről a szentírási helyről mint a Szentlélek kinyilatkoztatásáról, de – ezeket az eljövendő Messiásra alkalmazva – megnyílik az út, amely az Újszövetségben előkészíti a Szentlélek teljes kinyilatkoztatását a Szentháromság misztériumának egységében.

19. Bár Jézust szülővárosában, Názáretben nem fogadták el Messiásnak, nyilvános fellépésének kezdetén az egész nép számára Keresztelő János tett tanúságot messiási küldetéséről a Szentlélekben. János, Zakariás és Erzsébet fia a Jordánnál hirdette a Messiás jövetelét, és kiszolgáltatta a népnek a bűnbánat keresztségét. Ezt mondta: „Én csak vízzel keresztelek, hogy bűnbánatra indítsalak benneteket, de aki a nyomomba lép, az hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy saruját hordozzam. Ő Szentlélekkel és tűzzel fog benneteket megkeresztelni.”

Keresztelő János Krisztust, a Messiást nemcsak úgy hirdette, mint aki a Szentlélekben „jön”, hanem úgy, mint aki hozza a Szentleket amint azt Jézus az utolsó vacsora termében világosan kijelentette. János itt pontosan adja vissza Izaiás szavait, melyek az Ószövetség prófétájánál a jövőre vonatkoztak, de ő Jordán-parti prédikációjában saját tanítása szerint hirdeti meg a közvetlen messiási valóságot. János nemcsak próféta, hanem valaminek a kihirdetője, Krisztus előfutára. Amit hirdet, az mindenki szeme láttára beteljesedik. A Názáreti Jézus a Jordánhoz jön, hogy ő is részesedjék a bűnbánat keresztségében. János, meglátva őt, így szólt: „Íme az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit.” Ezt a Szentlélek ihletésétől indítva mondotta, tanúsítva, hogy beteljesedett Izaiás jövődölése. Egyidejűleg hitet tett a Názáreti Jézus megváltói küldetése mellett. János szájában az „Isten Báránya” a Megváltóra vonatkozó igazság megerősítése, mely nem kevésbé jelentős, mint amit Izaiás mondott: „az Úr Szolgája”.

János Jordán-parti tanúságtételével az a Názáreti Jézus, akit honfitársai elvetettek, felmagasztaltatott Izrael szeme láttára, mint Messiás, mint a Szentlélek „Felkentje”. De ezt a tanúságtételt egy másik tanúskodás erősítette meg, mely magasabb rendű a három szinoptikus elbeszélése szerint. Ugyanis „amikor már az egész nép megkeresztelkedett és

Jézus is fölvette a keresztséget és imádkozott, megnyílt az ég és a Szentlélek leszállt rá látható alakban, galambként”, egyúttal „szózat hallatszott az égből: Te vagy az én szeretett Fiam, benned telik kedvem”.

Ez szentháromsági istenjelenés volt, amely tanúskodott Krisztus felmagasztalásáról a Jordán-parti keresztségkor, s nemcsak Keresztelő János tanúságát erősíti, hanem feltár egy sokkal mélyebb igazságot a Názáreti Jézusról, a Messiásról: a Messiás az Atya szeretett Fia. Az Ő ünnepélyes felmagasztalása nem szorítkozik „Isten Szolgájának” messiási küldetésére. Isten megjelenésének fényében ez a Jordán-parti felmagasztalás a Messiás személyének misztériumát érinti. Felmagasztaltatott, mert az isteni tetszés Fia. Az égből hallatszott a hang: „az én Fiam.”

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA REDEMPTORIS MISSIO KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

46. Isten ígéjének hirdetése a keresztyén megtérésre irányul, azaz Krisztusnak és az ő Evangéliumának teljes és őszinte befogadására a hit által. A megtérés Isten ajándéka, a Szentháromság műve; a Lélek az, aki megnyitja a szívet, hogy az emberek higgyenek az Úrnak „és megvallják” Őt (vö. 1Kor 12,3); Jézus mondja arról, aki a hit által közeledik hozzá: „Senki sem jöhet hozzám, hacsak az Atya, aki engem küldött, nem vonzza őt” (Jn 6,44).

A megtérés a hitben kezdettől fogva egyetemes és radikális követelményként jelenik meg, amely Isten ajándékát korlátok és fenntartások nélkül elfogadja. Egyúttal meghatározott és lendületes folyamatosság, amely egy egész életre szól, állandó átmenet a „test szerinti életből” a „Lélek szerinti életbe” (vö. Róm 8,3-13). Következőleg Krisztus üdvözítő vezetésének és a tanítványvoltnak elfogadását jelenti.

Az Egyház mindenkit hív erre a megtérésre, Keresztelő János – aki az Úr útját előkészítette, amennyiben „hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára” (Mk 1,4) – és maga Krisztus példája szerint, „aki miután Jánost börtönbe vetették, visszatért Galileába, és ott hirdette Isten Evangéliumát: Az idő betelt, közel van az Isten országa. Tartsatok bűnbánatot és higgyetek az Evangéliumban” (Mk 1,10.15).

A megtérésre szólító hívás, melyet a misszionáriusok a nem keresztyénekhez intéznek, napjainkban vita vagy elhallgatás tárgya lett, mert „prozelitizmusnak” tekintik. Azt mondják, elegendő az embert több emberségre segíteni vagy a saját vallásának hűségesebb követésére buzdítani, avagy elegendő közösségeket életre hívni, amelyek alkalmasak az igazságosság, a szabadság, a béke és a szolidaritás szolgálatára. De közben elfelejtik, hogy minden embernek joga van Isten „jó hírének” megismerésére, amely Jézus Krisztusban vált ajándékká és nyilvánvalóvá. Az ember így tudja megvalósítani saját hivatását. E tény nagysága kitűnik Jézusnak a szamaritanus asszonyhoz intézett szavaiból: „Ha te ismernéd Isten ajándékát”, és az asszonynak az általa fel nem fogott, mégis lelkes kéréséből: „Uram, adj nékem ilyen vizet, hogy ne szomjazzam többé” (Jn 4,10.15).

2.3. LITURGIKUS NÉZŐPONT

2.3.1. AZ EVANGÉLIUMI SZAKASZ KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI A SZENTMISE SZERTARTÁSÁNAK EGYÉB SZÖVEGEIVEL

Az evangélium üzenetét foglalja össze a szentmise kezdő könyörgése a hívő emberek életéhez kapcsolódva: „Mindenható, örök Isten, te ünnepélyesen kinyilatkoztattad nekünk Krisztust mint szeretett Fiadat, amikor megkeresztelkedett a Jordán folyóban és leszállt rá a Szentlélek. Add, hogy mindig kedved teljék bennünk, fogadott gyermekeidben.”

Az *első olvasmány*nál két szentírási szövegből is lehet választani. Az egyik izajási részlet (Iz 42,1-4.6-7) Isten titokzatos szolgájáról beszél, aki ószövetségi előképe a megkeresztelkedő Jézus Krisztusnak, akit betölt a Szentlélek és akiben az Atya kedvét találja: „Íme, az én szolgám, akit támogatok, választottam, akiben kedvem telik. Kiárasztom rá lelkemet, és igazságot visz a nemzeteknek.” A szintén Izajás próféta könyvéből való másik szakasz (Iz 55,1-11) pedig hívja az olvasókat: „gyertek a vízhez mind”, illetve „Hagyja el útját a gonosz és gondolatait a bűnös, térjen vissza az Úrhoz, mert megkönyörül rajta.” Mindez jelképesen a keresztség megújító, megbocsátó erejére utal.

Az egyik *válaszos zsoltár* (Zsolt 28,1a.2. 3ac-4.3b. 9b-10) Isten szavának a hatalmát és erejét énekli meg: „Az Úr szava zúg a vizek árján, az Úr lebeg a nagy vizek fölött. Az Úr szava telve erővel, az Úr szava telve fönséggel.” Mindez szépen összecseng az Atya szózatával, ami Jézus megkeresztelkedésekor hangzik el. Az izajási sorokat idéző *válaszos ének* (Iz 12,2-3.4bcd.5-6) pedig a keresztség vizére utal finoman: „Örömmel merítsetek vizet az üdvösség forrásaiból.”

A *szentleckénél* is szintén két választható szövegrészletet nyújt a liturgia, melyek összekapcsolódnak az evangéliumi epizóddal. Az elsőben Péter apostol igehirdetéséről olvasunk (ApCsel 10,34-38), aki Kornéliusz százados házában meggyőződéssel tanítja: „Ti tudjátok, hogy mi minden történt Galileától egész Judeáig attól kezdve, hogy János hirdette a keresztséget: Hogyan kente fel az Isten a názáreti Jézust Szentlélekkel és hatalommal.” A másodikban pedig János apostol hangsúlyozza (1Jn 5,1-9): „Az Isten tanúsága az, hogy tanúságot tett a Fia mellett.”

Az *alleluja-vers* egyik változata a színeváltozás szakaszából idézi az Atya hangját (Mk 9,6): „Ez az én szeretett Fiam, őt hallgassátok!”. Ez szoros kapcsolatban áll a keresztségkor elhangzott mennyei szózattal, amit a Jézus szavára való odafigyelés parancsával egészít ki az evangélista. A másik variáns pedig Keresztelő János Jézusról mondott tanúságtételét énekli meg (Jn 1,29): „Amikor Keresztelő János látta, hogy Jézus feléje tart, így szólt: »Íme, az Isten Báránya.«”

A mennyei Atyát megszólítva a szentmise *prefációja* is szépen összegzi ennek az ünnepnek a misztériumát: „Te csodálatos jelekkel vetted körül Jézust, amikor megkeresztelkedett a Jordán vizében: mennyei szózatod hirdette, hogy Igéd itt lakik köztünk. A galamb képében leszálló Lélek tanúságot tett arról, hogy Krisztust, a te szolgádat az öröm olajával fölkented, és a szegényekhez küldted, az üdvösség jóhírével.”

2.3.2. LITURGIKUS ÉNEKEK

ÉNEKLŐ EGYHÁZ

Adjátok meg az Úrnak (526)

<http://nepenektar.hu/idoszak/vizkereszt/liturgia/26/gr/333/adjatok-meg-az-urnak-afferte-domino>

És szózat hallatszott az égből (526)

<http://nepenektar.hu/idoszak/vizkereszt/liturgia/26/allv/334/es-szozat-hallatszott-az-egbol-caeli-aperti>

GITÁROS ÉNEKEK

Sillye Jenő: Íme, a szolgám

<https://www.youtube.com/watch?v=rBB9RMeq-7M>

Boanergész: Szállj le rám, Lélek

<https://www.youtube.com/watch?v=ls4jLUoQmII>

2.4. PEDAGÓGIAI NÉZŐPONT

2.4.1. EVANGÉLIUM TÉMÁJÁT FELDOLGOZÓ IRODALMI MŰ

Szent Hildegard éneke a Szentlélekről

Óh Isten lelkének tüze,
minden teremtmény életének élete,
szent vagy, ki a formákat élteted!

Szent ki írral kened a törések veszélyét
s gyógyítva dörzsölöd a bűzös sebeket!

Szentség szellője, szelelője,
szeretet tüzelője!
Óh zamat a mellekben, édes íz!
ki szíveinkbe átvódsz az erények jó illatával.

Óh tiszta forrás, akiben példázható,
hogyan Isten maga köré gyűjti az idegent
s megkeresi az elveszettet.

Óh élet páncélja!
Óh egység záloga minden tagok között!
Óh tisztesség öve, áldj meg és tégy boldoggá!

Erős pálya, lelki út,
ki áthatoltál mindenben
a magasságban, s földi világban,

s minden mélység szurdokában:
mindenkit összekötsz és egybehajtsz.

Általad felleg árad, levegő röpül,
átivódik a kő,
vizek folyókat öntenek,
és zöld pompát izzad a barna föld.
S te neveled a doktorok erényét,
akiket életükben a bölcsesség ihlete vidámít.

Dicsőség hát neked,
ki a dicsőség hangja s élet öröme vagy;
remény és erős becsület,
s fényességgel fizetsz!

2.5. KÉRDÉSEK AZ EVANGÉLIUMHOZ

- Vajon milyen érzések lehettek Jánosban a Jézussal való különleges találkozás során?
- Jézushoz hasonlóan bennem is van-e elég alázat ahhoz, hogy a nálam kisebb szolgálatát kérjem?
- Egységben vagyok-e az Atyával, a Fiúval és a Szentlélekkel?

3. ORATIO – IMÁDSÁG

A szentmise első könyörgése

Mindenható, örök Isten, te ünnepélyesen kinyilatkoztattad nekünk Krisztust mint szeretett Fiadat, amikor megkeresztelkedett a Jordán folyóban és leszállt rá a Szentlélek. Add, hogy mindig kedved teljék bennünk, fogadott gyermekeidben, akik újjászülettünk vízből és Szentlélekből. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön-örökké. Ámen.

Bakonybéli Bencés Testvérek imádsága

Urunk, Jézus, te ismered embervoltunk örvénylő vizeit. Köszönjük, hogy megtestesülésed által részt vállaltál mindabból, ami ebben a földi létben körülvesz minket, köszönjük, hogy testvérünké lettél, s halálodban a mi mélységeinknél mélyebbre, az Atyától való elhagyatottságba merültél alá. A rajtad nyugvó Szentlélek erejéből engedd, hogy bűneinkből új életre támadva az Atya engedelmes gyermekeként járassuk életünk útjait, s így Hozzád hasonlóan kedve telhessen bennünk is, szeretett fiaiban, s majdan feltámadásodban is testvéreid lehessünk. Ámen.

Imádság

Mennyei Atyám, Jézus nevében kérlek, küldd el Szentlelkedet, hogy sose felejtsem el, hogy szeretett gyermeked vagyok én is, akiben gyönyörködsz, s hogy számomra is megnyitottad a mennyet. Ámen.

4. CONTEMPLATIO – SZEMLÉLŐDÉS

Te vagy az én szeretett Fiam, benned kedvem telik! (Mk 1,7-11)

(Forrás: Cathopic)

5. CONDIVISIO – MEGOSZTÁS

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy

- öröm szemlélni az Atya és a Fiú és a Szentlélek közötti szeretetkapcsolatot, aminek mi is részesei lehetünk.
- megkeresztelkedésünk által a Szentlélek tudatosítja bennünk azt, hogy Isten gyermekei vagyunk (vö. Róm 8,15-17; Gal 4,5-7).
- az Atya nekem is mondja: „Te vagy a szeretett fiam, benned tetszésemet lelem.”

6. ACTIO – TETTEKRE VÁLTÁS

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy

- gyakran gondoljak arra és ünnepeljem, hogy a mennyei Atya, mint gyermekében, gyönyörködik bennem is. Értékes vagyok tehát! S törekedjem ezzel a tekintettel testvérként nézni embertársaimat is!
- éljek annak a reménynek a fényében, hogy Jézus megnyitotta nekünk is a mennyet. Van örök élet, nem egy zárt világban élünk.

IMPRESSZUM

A *Lectio divina segédanyagok*, amiknek felépítése a *lectio divina* módszer felosztását követi, segítik az evangéliumi szakasz imádságos elmélyítését.

Lectio divina segédanyag, Urunk megkeresztelkedése („B” év)

Borítófotó © Cathopic

A Biblia szövegének fordításait a következő forrásokból vettük át:

- liturgikus szöveg: igenaptar.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 18.)
- a görög szöveget az SBLGNT (utolsó letöltés 2020. május 11.)
- latin fordítás: Vatikán online archívuma (utolsó letöltés 2020. május 14.)
- további magyar fordítások: szentiras.hu (utolsó letöltés 2020. május 12.)

Aquileai Chromatius gondolatait az Atyák Bibliája olasz kiadása alapján Rácz Dávid foglalta össze.

Katolikus Egyház Katekizmusa: archiv.katolikus.hu/kek (utolsó letöltés 2020. május 15.)

Pápai gondolatok: regi.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 14.)

Szent Hildegard éneke a Szentlélekről – <http://old.sztaki.hu/~blb/irodalom/babits/szentlelek.html>

A *Lectio divina segédanyag* összeállításában a *lectio divina* munkacsoport működött közre, melynek vezetője Nyúl Viktor, egykori és jelenlegi tagjai pedig: Asztalos Gábor Tamás, Asztalos Livia, Csonka Laura, Endrédi Melinda, Geiszelhardt Sára, Görföl Tibor, Grász-Szily Boglárka, Haász Rebeka Anna, Fazekas Zsófia, Hegyi László, Járai Ferenc, Máté Mária Magdolna Teréz nővér, Mohay Réka, Molnár Dzszenifer, Nyúlné Révfalvi Ildikó, Rácz Dávid, Rácz Édua Anna, Roszkopf Rita, Sárszegi Judit, Szabóné Nagy Katalin, Vermes Nikolett, Zimonyi Géza.

Ezen kiadvány tartalma szerzői jogi védelem alatt áll. A szerzői jogok tulajdonosai a fentebb említett esetekben az ott megjelölt jogtulajdonosok, külön meg nem jelölt esetekben a Pécsi Egyházmegye. Hitbuzgalmi és lelkipásztori célra a kiadvány anyaga szabadon felhasználható.

Kiadja a Pécsi Egyházmegye, 2021

7621 Pécs, Dóm tér 2.

E-levélcím: lectio.divina@pecs.egyhazmegye.hu

Honlap: lectiodivina.hu